

Luca Crippa - Maurizio Onnis

TYTTÖ KIOVASTA

Suomentanut Katja Kärkkäinen

LIKE

F I L I

FILI – Kirjallisuuden vientikeskus on tukenut tämän kirjan suomentamista.

Italiankielinen alkuteos: *La bambina di Kiev*

Copyright © FullDay Srl, Milano 2022

Published by arrangement with Susanne Theune (ST&A) and Juliane Roderer Agency.

”Taakse jää” -kappaleen sanoitukset. Suom. Marko Hartama.

Original lyrics by Kirsten Anderson-Lopez & Robert Lopez

© Wonderland Music Company, Inc. 2013

Mukaelma kohdasta ”Epätoivo – suurin kuolemansynneistä” teoksesta
Georges Bernanos: *Maalaispapin päiväkirja*. Suom. Helena Anhava, 1936, 1983.

Suomenkielinen laitos

© Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

LIKE

Like Kustannus
Helsinki
www.like.fi

ISBN 978-951-1-45767-1

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

4041 0037
Painotutk

Uneksin synnyttäväni lapsen, joka kysyy:
”Äiti, mikä sota *oli*?”

Eve Merriam

Prologi

Tiikeri oli loukussa.

Ensimmäinen räjähdys oli tuhonnut sen tarhan kävelyreitit, ja siitä lähtien eläin kiersi yhtä ja samaa kehää, tamppasi yhä kiihdyvällä vauhdilla polkua lumeen. Se päästi surumielisen, kumean jylinän, tuskaisen valituksen, joka kumpusi kuin syvältä maan uumenista ja sekoittui hälytyssireenien kumuun ja ulinaan.

Toinen raketti oli osunut merihanhen häkkiin, lintupaviljoniin, joka oli ollut koko Euroopan ylpeys. Nyt rakennuksen seinustaa koristeli rivi rypälepommeja.

Pommitusten varjossa oselottinaaras synnytti poikasen, ja hetkeä myöhemmin myös pikkuinen sarvikuono näki päivänvalon. Se sai nimekseen Kiova.

Satakaksikymmenvuotisen historian omaavan Mykolajivin eläintarhan porttien sulkemisesta on kulunut nyt neljä viikkoa, eikä se siitä huolimatta ole suojassa sodalta.

Eläintarhan lajeista ainakin kaksisataa oli luetteloitu uhanalaisten eläinlajien punaiselle listalle, mutta laitoksen evakuointi ei tullut kysymykseenkään. Ainoa Odessaan vievä tie oli tukossa ja turvaton, eikä talvi ollut vielä täysin hellittänyt otettaan, vääjäämättömästi lähestyvistä kevästä huolimatta. Vaikka norsut, kirahvit ja

virtahevot olisikin saatu suojaan pommituksilta, ne olisivat olleet vaarassa paleltua kuoliaiksi.

Eikä missään tapauksessa ollut mahdollisuuksia järjestää tuhannen eläimen joukkopakoa. Ei ollut Nooaa. Eikä arkkiä. Oli vain kestävä.

Monet työntekijät olivat päättäneet jäädä eläintarhaan katkeeraan loppuun asti, joillakin oli perhekin mukana. Ilmahälytykset olivat jokapäiväisiä, räjähteli ja raketteja satoi, mutta kukaan ei ollut jättänyt tehtäviään.

Viisisataa kilometriä pääkaupungista itään tilanne oli vielä pahempi. Kaksi vapaaehtoista eläintenruokkijaa oli saanut surmansa, ja Harkovan Feldman Ecopark -eläintarha oli kesto-kykynsä ääri rajoilla. Pommitukset olivat katkaisseet sähkö- ja puhelinlinjat. Voimalliset räjähdykset olivat särkeneet ikkuna-ruudut, ja apinat, piikkisiat ja pesukarhut olivat paenneet paniikissa pois puistosta. Nuori metsäkauris oli juossut kauhun vallassa päin seinää ja kuollut. Saman kohtalon olivat jakaneet orangit, simpanssit, vuohet, kuusipeurat, kissat, pussieläimet ja linnut. Jotkut, kuten naarasleijona, ruhjoutuivat säntäillessään vauputeen aitauksesta. Isokauriit ja hirvet oli päästetty vapaiksi, ja nyt ne liikkuivat seutua ympäröivissä metsissä ja yrittivät väistellä kranaatteja.

Punasusien sydäntäsärkevä ulvonta kaikui yhdessä sireenien kanssa. Joku poika kertoi nähneensä suden penkomassa roska-astiaa. Susi ja poika olivat tuijottaneet toisiaan silmiin, kumpikin hievahtamatta, kumpikin hölmistyneenä. Ja kumpikin varmana siitä, että maailma oli tullut hulluksi.

ENSIMMÄINEN OSA

SOTA

Ääni soljui lempeänä ja sointuvana naisen huulilta.

*Käy uni ohi ikkunan
 Käy uni ohi ikkunan, se levolta tiedustaa
 Missä voimme nukahtaa?
 Ja lepo vastaa
 Lepo vastaa
 Kodon lämmössä, mis lauluin lasta tuuditaan
 Kodon lämmössä, mis lauluin
 lasta tuuditaan
 lasta tuuditaan*

Polina sai laulettua tuutulaulun viimeiset säkeet heikosti, mutta silti vielä kirkkaalla äänellä. Hänen onnistui hillitä tunteensa ja kurkkuun pyrkivä vapina. Hän ei ollut vuosiin laulanut laulua tyttärelleen, hänen mielestään tyttö ei enää kaivannut sellaista hellyyttä. Mutta asiat muuttuvat nopeasti.

– Äiti, opettaja itki tänään tunnilla!

Tämän Alisa oli kertonut hänelle heti koulusta tultuaan.

Kello oli viisi ja alkoi jo hämärtää. Työpäivän päätyttyä Polina oli mennyt hakemaan tyttärtään, joka oli odottanut häntä koulun

edustalla. Nainen oli ajanut omiin ajatuksiinsa vaipuneena eikä ollut pannut merkille tytön vaitonaisuutta. Hiljaisuus oli epätavallista, sillä yleensä tyttö kertoi kotimatkan aikana juurta jaksauen koulupäivän tapahtumat. Mutta tällä kertaa Alisa istui puhumattomana koko matkan ja tuijotti herkeämättä ulos ikkunasta, jalkakäytäviä, puistokatuja, joilla ihmiset tavalliseen tapaan kiireisinä kävelivät. Näytti siltä, ettei mikään sen kummemmin huolettanut heitä.

Vasta kun Polina oli pysäköinyt ja noussut autosta heidän kerrostalonsa edessä, hän hoksasi tytön poikkeuksellisen mykkyuden. Hän oli hymyillyt ja kysynyt tyttäreltään, miten koulussa oli mennyt. Ja tyttö oli huudahtanut vastaukseksi:

– Äiti, opettaja itki tänään tunnilla!

Avaimet laukusta, ulko-ovi auki, hissin kutsuminen, siihen astuminen, kuudennen kerroksen napin painallus. Nainen oli käyttänyt tuon ajan vastauksen miettimiseen.

Hän tiesi, miksi opettaja oli itkenyt.

– Lyön vetoa, ettei opettajan paha mieli kestänyt pitkään.

Alisa oli pysähtynyt kotioven eteen ja katsonut äitiään ihmeissään.

– Ei kestänytkään! Miten sinä voit tietää?

– Tunnen opettajasi.

– Hän kuivasi kyynelensä ja hymyili meille. Sitten jatkoimme lukemista.

Mutta keskustelun jälkeen tyttö vaipui taas puhumattomuuteen. Ja oli ilmiselvää, että huolten varjo synkensi hänen mieltään. Pahuksen puhelin ja Internet, Polina ajatteli. Oli mahdotonta suojella tyttöä maailmalta.

Sitten, ennen kuin Alisa meni huoneeseensa tekemään läksyjä, hän pyörähti yhtäkkiä kannoillaan ja jatkoi:

– Opettaja sanoi myös, että niin kauan kun meillä on vanhempamme, meillä ei ole mitään hätää.

– Näin on, äiti oli vastannut hymyillen.
Ja niin tyttö istuutui koulupöytänsä ääreen.
Hän kumartui vihkojensa ylle ja keskittyi historian tehtäviinsä.
Seuraavana päivänä olisi koe.

2

Sinä iltana padot murtuivat.

– Alisa! Autatko kattamaan pöydän?

Yleensä lasta ei tarvinnut käskeä. Lukuun ottamatta päiviä, joina tyttö oli erityisen väsynyt tai leikkinsä lumoissa, hän tuli tiettyyn aikaan piilostaan ja alkoi kattaa pöytää. Äiti ei ollut koskaan opettanut hänelle ruoanlaittoa, koska ei itsekään pitänyt siitä, mutta hän halusi, että lapsi tottuisi kotitöihin. Kymmenvuotiaana Alisan piti hoitaa oma osuutensa kodin askareista.

– Mihin sinä jäit?

Alisaa ei näkynyt ei kuulunut.

Nainen puuskahti ja kuivasi kätensä, otti astiakaapista kattilan ja lähti keittiöstä. Hän koputti tyttären oveen, ja kun vastausta ei kuulunut, hän avasi oven.

Alisa makasi vuoteellaan ja tuijotti älypuhelimensa näyttöä.

Hän oli varmasti saanut kotitehtävänsä valmiiksi. Vihkot oli siirretty sivuun. Reppu odotti vielä pakkaamista aamua varten.

– Mitä katselet?

Tyttö kääntyi kasvoillaan pelokas ilme.

– Käykö meillekin näin?

Äiti tuli vuoteen viereen ja toisti kysymyksensä. Nyt hän madalsi ääntään, ja samalla hänen ahdistuksensa kasvoi ikävän aavistuksen lietsomana.

- Mitä... sinä katsot?
- Yksi kaveri lähetti tämän...

Polina otti puhelimen ja pani uudelleen pyörimään videon, joka oli peräisin ties miltä sivustolta. Selostaja puhui ukrainaa mutta venäläisellä korostuksella. Eikä se ollut mitään puhumista. Hän karjui. Karjui häijyllä äänellä. Vain häijy ääni saattoi riemuita niin vastenmielisistä kuvista.

Nainen antoi videon pyöriä. Poltettuja taloja, räjäytettyjä seinä, maan tasalle hajotettuja rakennuksia. Ja lisää seurasi, mustuneita autoja kumollaan. Romua pursuavia katuja. Ruumis.

- Miksi katsot tällaista?

Kun tytär näki äitinsä synkistyneen ilmeen, hän laski katseensa ja vastasi hiljaa.

- Larysa lähetti sen. Ja Larysa on kiltti. Miksen saisi nähdä sitä?
- Koska tämä on pelkkää roskaa!

Polina oli korottanut ääntään ja katui sitä saman tien. Hän vain lisäsi kuvien aiheuttamaa jännitettä. Hän kumartui tyttärtään kohti ja halasi tätä.

- Mitä opettajasi sanoikaan? Sanoit sen äsken...

Tyttö käänsi silmänsä häneen.

– Opettaja sanoi, että niin kauan kun äiti ja isä ovat kanssanne, teillä ei ole mitään hätää.

Nainen hymyili ja halasi Alisaa vielä tiukemmin.

– Me olemme sinun kanssasi. Sinulle ei käy ikinä kuinkaan. Ei kuinkaan, lupaan sen. Mutta mene nyt keittiöön. Huusin sinua kattamaan pöytää.

Tyttö irrottautui äidin otteesta ja kipaisi keittiöön.

Polina ei uskaltanut katsoa videota loppuun. Kauheutta olisi jatkunut vielä kaksi minuuttia. Sillä ääni karjui:

– Näin käy teillekin, Kiovan väki! Teille käy kuin tšetšeneille! Meidän tarvitsee vain tulla ja ottaa teidät. Ja mehän tulemme,

uskokaa pois. Tiedämme, että pelkäätte. Mutta tämän päivän pelko ei ole mitään huomisen kauhun rinnalla. Olemme jo siellä!

Hän poisti viestin.

Hän palasi keittiöön tunnekuohun vallassa.

Hän tunsi, että padot olivat murtuneet.

Melnykien taloyhtiö sijaitsi Kiovan länsilaidalla, Kudrjavskakadulla, joka oli suuren prospekt Peremohyn poikkikatu. Kun sieltä jatkoi suoraan länteen, saapui Puolaan. Pikkuseikka, johon Polina ei ollut noina vuosina kertaakaan kiinnittänyt huomiota, koska heillä ei ollut tarvetta moiselle tiedolle, mutta joka muutamassa päivässä osoittautuisi ratkaisevaksi.

Mutta ei sinä iltana. Ei vielä.

Jos taas lähti kävelemään prospekt Peremohya vastakkaiseen suuntaan, kulkikin kohti Dnepriä, suurta jokea, jonka rannoille kaupunki oli rakennettu yli tuhat viisisataa vuotta sitten. He asuivat kaukana turistien suosimilta hienostoalueilta, mutta se, että lyhyen kävelymatkan päässä heistä virtasi tuo tärkeä valtimo, sai Polinan tuntemaan, että kaikenlaiset ihanuudet olivat käden ulottuvilla: puolen tunnin bussimatkan päässä oli Itsenäisyydenaukio Maidan, ja kymmenessä minuutissa pääsi kävellen Kiovan luola-
luostarin varjoihin. Aurinko sai luostarin sadat kultaiset kupolit loistamaan, mikä antoi esimakua sähköyvistä aarteista, joita sen saleissa ja kryptoissa saattoi ihailla. Mariinski-palatsin edustalta voi ostaa jäätelön ja kuljeskella herkutellen pitkin jokivartta samalla kun sunnuntaipyöräilyllä olevat perheet suhahtelevat ohi ihoa hipaisten. Tai voi käveleskellä aina nukketeatterille asti, avaraan kaupunginpuistoon Dynamo-stadionin takana.

Tämä kaikki sai Polinan oivaltamaan, että hän oli osa yhtä Euroopan vanhinta ja loistokkainta kaupunkia, joka oli selviytynyt tataareista, ruotsalaisista, natseista... ja paljon Moskovaa vanhempikin se oli! Siitä historianopettajaäiti oli jaksanut elonsa päivinä aina ylpeänä muistuttaa.

He olivat muuttaneet huoneistoonsa vastaviihittyinä vuonna 2008. Taloyhtiö oli uusi, rakennettu Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen, ja heistä tuntui lähes uskomattomalta päästä asumaan sellaiseen asuntoon. Vaikka se oli pieni, heille se oli lähes palatsi. Kaksi makuuhuonetta, yksi vanhempien ja toinen hartaasti toivotun tyttären. Keittiössä oli kaasuliesi ja neljän hengen pöytä. Olohuoneeseen saattoi sijoittaa sohvan ja television. Pikkuruinen vaatehuone täyttyi nopeasti liiasta tavarasta, jota he eivät rohjenneet raivata. Vaikka asunto oli käynyt jo hyvän aikaa sitten pieneksi, heille ei tullut mieleenkään muuttaa pois. Osittain siksi, ettei heillä ollut varaa, mutta ennen kaikkea, koska he syystä tai toisesta viihtyivät siinä mainiosti. Se oli koti, heidän kotinsa. Ja siellä heidän oli hyvä olla.

– Miksi luulet, että muualla olisi parempi asua?

Aina kun Semen koetti kepillä jäätä, hän sai Polinalta saman vastauksen. Oli selvää, että kaupungin ulkopuolella olisi ollut halvempi elää. Eikä työmatkaan junalla olisi kulunut juurikaan enempää aikaa kuin nyt. Mutta hänestä oli hyvä näin. Eikä hän halunnut muuttaa. Kenties se oli laiskuutta. Tai sitä, kun työpäivän jälkeen he kaikki kolme olivat kotona, ja muu maailma jäi ulkopuolelle, hänestä tuntui, että vain tässä kodissa hän saattoi tuntea rakkaitensa läsnäolon. Pieni koti lisäsi sitä tunnetta, näin hän koki.

– Jo on runollista! Semen piikitteli, kun vaimo yritti pukea tunteensa sanoiksi.

– Siinäpä juuri on meidän herkkyytemme! Polina tokaisi.

– Kyllähän sinä tiedät, että Ukraina on maailman ainoa maa, jos-

sa runoilla voi saada aikaan vallankumouksen? Ja miksi luulet, että muualla olisi parempi asua? Täällä meillä on ihan riittävästi runoutta.

”Kun äiti ja isä katsovat toisiaan, on kuin heidän päälle sataisi konfetteja”, Alisa oli kirjoittanut koulutehtävässään muutama viikko aiemmin.

Kun Polina palasi keittiöön, hän huomasi miehensä. Tämä oli palannut sillä aikaa kun Polina jutteli tyttären kanssa. Semen oli salakuunnellut hetken huoneen ovella osallistumatta keskusteluun. Mutta nyt hän katsoi tytön hiljaista ja surullista olemusta. Semen vilkaisi vaimoan ja nyökkäsi tytön suuntaan. Vaimo pudisti päätään, kuin sanoakseen, että asiasta puhuttaisiin myöhemmin.

– Millainen päivä sinulla oli?

Semen hymyili. Hän oli hyvällä tuulella, kuten lähes aina. Hän huohti syvään ja vastasi samalla kun istuutui pöytään.

– Oli hyvä päivä. Juuri nyt meillä käy paljon koululaisryhmiä, ja lapsilla riittää kysymyksiä. Kuulostaako tutulta, Alisa?

Hän ojensi kätensä koskettaakseen tyttärtä, mutta tämä näytti kieltä.

– Oletko ollut tuhma äidille? Et kai sentään...

Ja hän hymyili taas. Sitten hän kertoi:

– Tänään yksi mukava opettaja, suunnilleen samanikäinen kuin sinun opettajasi, kysyi ukrainalaisesta kamelistä!

Muuta ei tarvittu, niin jo tuli pöytään eloa.

Alisa tirskahti.

– Mitä ihmettä, isi? Eihän täällä ole kameleita!

– Niinhän sinä luulet.

Ja isä kertoi, että maan eteläosassa, Askanija Novan luonnonpuistossa, oli kameleita. Eikä vain niitä. Siellä eleli myös anti-looppeja, seeproja ja gnuita. Lukuisia eksoottisia ja vieraita lajeja.

– En usko! Ei voi olla!

Tyttö irvisti.

– Etkö muka usko isääsi, asiantuntijaa?

Sehän hän oli.

Semen työskenteli Kiovan luonnonhistoriallisen museon pääoppaana ja oli ajan kanssa saanut mainetta alansa intohimoisena taitajana. Jotkut akateemikot katsoivat häntä yhä nenänvarttaan pitkin, mutta Semenille riittivät kunnioitus ja kiinnostus, joita hänelle osoittivat Internetin lukuisat luonnontieteen harrastajat. Hän tiesi, että jotkut heistä olivat yhtä oppineita kuin yliopistojen professorit ja että heidän tutkimuksensa olivat kullanarvoisia.

– Oli miten oli, ukrainalainen kameli ei ole oikeasti syntynyt Ukrainassa. Mutta täällä se elää ja sillä siisti. Ja nyt, hurmaavat neitokaiseni, joko syödään? Jätin lounaan väliin ja kuolen kohta nälkään.

Tunnelma oli keventynyt. Opettaja oli kyllä oikeassa, Polina mietti. Heillä oli kaikki hyvin, ja he kyllä selviäisivät, yhdessä.

– Mitä on tapahtunut?

Tyttö oli mennyt nukkumaan, ja he olivat jääneet kahden.

Olohuoneesta kantautui television ääniä. Se oli päällä tavan vuoksi, vaikka kumpikaan ei välittänyt katsoa sitä. Iloinen ilme oli pyyhkiytynyt Semenin kasvoilta: tytär ei ollut ikinä näyttänyt niin mielteliäältä. Se yllätti hänet, sillä tytär oli aiemmin piilottanut sen puolen itsestään.

Vaimo jätti askareensa tiskialtaan ääressä ja istuutui. Hän las-ki kätensä pöydälle, työnsi ne sitten taskuihinsa. Vetä taas ulos ja tarkasteli niitä, kuin ensimmäistä kertaa. Kylmästä halkeillut iho muistutti häntä kuluneista vuosista. Ja päivän tapahtumien aiheuttama väsymys valtasi hänet täysin.

– No, mitä on tapahtunut?

– Opettaja oli itkenyt koulussa. Hän ei ollut puhunut venäläisistä eikä sodan uhasta. Mutta hän oli itkenyt. Ja tiedäthän sinä lapset, he tajuavat pienimmästäkin.

Sitten hän kertoi videosta, jonka Alisan ystävä oli lähettänyt chatiin.

Semenin ilme synkkeni. He olivat keskustelleet pari vuotta aiemmin paljon siitä, olisiko aiheellista hankkia tytölle puhelin. Alisa oli tuolloin nippanappa kahdeksan, mutta lopulta he taipuivat hänen jankutukseensa. Nyt Alisa oli kymmenvuotias. Ja

yhteys maailmaan kantoi hedelmää, niin hyvässä kuin pahassa. Kuten tuona iltapäivänä. Mutta oli turhaa alkaa jossitella.

– Todellinen ongelma ei ole Alisa...

Polina katsoi puolisoaan.

– Luuletko, että niin tulee käymään?

Semen levitteli lohduttomana käsiään.

– En tiedä. Näethän itsekin uutiset. Ne ovat täynnä sotilaita ja panssarivaunuja. On turhaa vedota siihen, ettei niin ole koskaan käynyt. Tiedän, että pelkästään asian ajatteleva on mieletöntä, niin käsittämätöntä. Mutta voihan se tapahtua.

Hän hymyili taas, tällä kertaa hymyä sävytti katkeruus. Sitteen hän jatkoi:

– Toki voimme ajatella kuten isäsi. Hän vakuuttaa, että venäläiset pysyvät kotonaan...

Polinaakin hymyilytti. Vanha kunnan Oleksandr, Alisan ukki, aina kun hän puhui aiheesta, hän muisti vedota isäänsä Valtsekiin. Isoisoisä oli taistellut suuressa isänmaallisessa sodassa. Oleksandr kertoi kamalia asioita ja väitti, että ihmiset olivat ottaneet opikseen. Hän sanoi etenkin venäläisten ottaneen opikseen ja etteivät nämä ikinä olisi niin typerä, että aloittaisivat sodan. He olivat kärsineet ihan riittävästi jo.

– Toivottavasti isä on oikeassa. Muutoin...

– Muutoin mitä?

Aikuiset käännähtivät.

Tytär seisoj ovensuussa, yöpuvussa, vesilasi kädessään.

– Halusin juoda... hän sanoi, ennen kuin ääni alkoi väristä yhä selvemmin.

Polina oli mennyt hänen luokseen, halannut häntä, rauhoitellut ja peitellet lopulta vuoteeseen. Ja hän oli laulanut tytölle.

*Käy uni ohi ikkunan
Käy uni ohi ikkunan, se levolta tiedustaa
Missä voimme nukahtaa?
Ja lepo vastaa
Lepo vastaa
Kodon lämmössä, mis lauluin lasta tuuditaan
Kodon lämmössä, mis lauluin
lasta tuuditaan
lasta tuuditaan*

Polina oli kuullut tutun tuutulaulun tuhat kertaa äitinsä laulmana, ja äiti tuhat kertaa omalta äidiltään. Sen sanoissa piili voimaa, joka sai lapset rauhoittumaan. Niin kävi sinä iltana Alisallekin. Hän nukahti levollisesti ja nukkui unia näkemättä.

Alisa rakasti elämää, vaikkei hän taatusti itse olisi ilmaissut asiaa näin. Kun ystävä tai sukulainen kysyi kuulumisia, hän vastasi muutta mutkitta:

– Hyvää kuuluu!

Hän oli syntynyt heinäkuussa ja oli horoskoopiltaan rapu. Äiti oli syystä tai toisesta kovin mieltynyt horoskooppeihin: hänen mukaansa horoskooppimerkki kertoi ihmisen luonteen. Kymmenvuotiaana Alisa oli jo paljon pidempi kuin monet ikänsensä tytöt. Solakka, muttei mikään ruipelo. Keholtaan vielä lapsi, mutta hän tunsi kyllä kasvavansa. Toisinaan hän jäi katsoa tapitamaan käsiään tai jalkojaan, koska oli varma, että jos niitä oikein keskittyneesti katsoisi, voisi nähdä, kun ne senttimetri senttimetriltä venyvät pituutta. Alisan silmät olivat siniset, hiukset kuparin sävyiset ja otsalla oli violetti kiehkura, joka yletti leuan korkeudelle, ja josta äiti ei pitänyt. Mutta Alisalle se oli tärkeä, sillä Larysallakin oli samanlainen. He olivat kasvattaneet ne yhdessä, värjänneet yhdessä, eikä niitä leikattaisi ennen kuin jokin tulisi ja rikkoisi heidän ystävyytensä. Eli ei koskaan.

On totta, että sinä yönä Alisa ei nähnyt unia.

Mutta seuraavana aamuna hän muisti tarkasti, mitä oli tapahtunut, ja sekin pelotti häntä. Yleensä hän oli aamulla herätessään unohtanut edellisen päivän murheet. Miksi nyt ei käynyt niin?

Hän oli virkeä ja kuuli äidin valmistelevan aamiaista, mutta tiesi, ettei häntä tultais herättämään vielä kymmeneen minuuttiin. Hän kurkotti yöpöydältä päiväkirjan.

Oman päiväkirjansa.

Siinä ei ollut lukkoa. Hän tiesi, ettei sitä luettaisi.

Heillä oli äidin kanssa sopimus. Äiti ei menisi nuuskimaan, ja Alisa puolestaan lukisi hänelle silloin tällöin muutaman sanan tai ajatuksen.

Viisi asiaa, joista tykkään:

Mummin hymy, jonka muistan ikuisesti.

Neuleeni, jossa lukee "Love, Love, Love".

Naapurin kissa, koska se tykkää paijaamisesta.

Raikas ilma aamuisin, kun lähdemme kouluun.

Lounas kuudennen tunnin jälkeen, koska minulla on sudennälkä.

Viisi asiaa, joista en tykkää:

Illalla kun alkaa hämärtää. Se on pelottavaa.

Keittoa iltaruokana, kun äiti ei viitsi kokata.

Tiedeaineiden opiskelu ja se, miten niitä koulussa opetetaan.

Naapurin kissa, koska se haluaa aina ruokaa.

Talvikengät ja etenkin niiden ruma väri.

Hän luki uudestaan ja uudestaan kirjoittamansa rivit. Hetken verran hänen teki mieli pidentää lista kuuteen asiaan, ja sitten seitsemään.

Mutta hän antoi sen olla. Häntä inhotti yliviivata sen jälkeen kun oli kirjoittanut jotakin. Sitä paitsi hänellä oli tyytyväinen olo. Lista rauhoitti häntä. Sen tekemiseen oli mennyt vain muutama

minuutti, mutta ne olivat riittäneet pyyhkimään mielestä edellisillan jutut. Nyt oli uusi päivä edessä.

– Alisa, nouse jo! Aamupala on valmis.

Äiti koputti oveen.

– Olen valmis!

Niin hän olikin.

Hän oli valmis ja täynnä tarmoa.

6

– Oletko varma, ettei tässä ole virhettä?

Andriy nousi, meni Polinan pöydän ääreen ja kumartui katsomaan tietokoneen näyttöä. Hän luki dokumentin kahdesti eikä huomannut siinä mitään outoa. Lasku oli kunnossa.

– Kaikki on ok. Mikä siinä ihmetyttää?

– Määrät. Miksi ne ovat lisääntyneet niin paljon?

Näin oli käynyt edellisenä päivänä, ja sitä edellisenä samoin, silloin hän ei ollut kiinnittänyt siihen sen kummempaa huomiota. Mutta kolmannella kerralla hänen epäilyksensä olivat heränneet.

Hän valvoi työpöydältään käsin Kiovan suurimman kuljetusyrityksen tuotteiden lastausta ja purkua. Seurasi TIR-sopimuksen alaisia tavaraliikennerekkoja, joita virtasi kaupunkiin eri puolilta Ukrainaa ja ulkomaita, tai niitä, jotka veivät tuotteita pääkaupungista kohti suuren valtion eri kaupunkikeskuksia ja vieraita maita. Lastina oli etupäässä ruokatarvikkeita, jotka lajiteltiin tukkutoreilla ja kuljetettiin kauppakeskusten supermarketteihin myytäväiksi. Ja hän oli huomannut, että kauppaketjujen hyllyille kertyi nyt tavaraa paljon tavallista enemmän. Laskuissa oli pakko olla virhe.

– Ei siinä ole mitään virhettä, kollega toisti.

– Mitä tämä sitten on?

Mies katsoi Polinaa ihmeissään, sanattomana.

– Etkö todellakaan tajua?

Polina mietti. Eikä pitänyt siitä, mitä aavisti.